

7. Потапенко В. Г., Павленко І. А., Нагірний В. М., Маляревський С. В. Аналіз загроз національній безпеці у сфері внутрішньої політики. К. : НІСД, 2024. 31 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-30>

ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНІ ВИКЛИКИ

Семенюк Ірина Юріївна

*здобувач другої вищої освіти ступеня бакалавра факультету «Право»,
Навчально-науковий інститут заочного та дистанційного навчання
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Ми не обираємо епоху. Ми може тільки вирішувати,
як жити в ту епоху, яка обрала нас.
Джон Толкін

Корупція в Україні є однією з найгостріших та найзагрозливіших проблем, що стоять перед державою та суспільством. Вона вкорінена в усіх рівнях влади та практично у всіх сферах життя, що призводить до серйозних негативних наслідків для економіки, політики та суспільства в цілому.

Україна посідає одні з найнижчих позиції в Індексі сприйняття корупції (СРІ), який щорічно публікує Transparency International. У 2023 році країна отримала 33 бали зі 100, що свідчить про значні корупційні ризики та проблеми з підзвітністю владних інститутів. Корупція в Україні має системний характер, вона охоплює всі гілки влади – від найвищого державного рівня до місцевих адміністрацій [2].

Відповідно до Закону [3], корупція – використання особою, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Міжнародні організації відіграють ключову роль у боротьбі з корупцією, забезпечуючи держави-члени стандартами, рекомендаціями та методологією, які допомагають у запобіганні та подоланні корупційних проявів.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) прийняла одну з найважливіших міжнародних угод у сфері боротьби з корупцією – Конвенцію ООН проти корупції (UNCAC). Ця конвенція стала першим загальновизнаним документом, який охоплює широкий спектр заходів боротьби з корупцією, включаючи запобігання, криміналізацію, міжнародну співпрацю та повернення викрадених активів. Конвенція вимагає від держав-учасниць впровадження заходів для забезпечення доброчесності, прозорості та підзвітності в управлінні публічними справами [4]. Вона активно підтримує антикорупційні реформи у різних країнах, включаючи надання технічної допомоги, підготовку кадрів та підтримку громадянського суспільства у моніторингу урядових дій.

Transparency International (TI) – це глобальна неурядова організація, яка займається боротьбою з корупцією та просуванням принципів прозорості та підзвітності. TI відома своїми аналітичними звітами, дослідженнями та ініціативами, спрямованими на посилення антикорупційної діяльності в різних країнах світу [5]. Індекс сприйняття корупції є одним з найвідоміших інструментів, розроблених TI. Він щорічно оцінює рівень сприйняття корупції в різних країнах, що дозволяє проводити порівняння між ними та мотивує уряди до впровадження антикорупційних реформ.

Група держав проти корупції (GRECO) – це орган Ради Європи, який займається моніторингом виконання державами-учасницями антикорупційних стандартів. Організація проводить регулярні оцінки національних антикорупційних стратегій та надає рекомендації щодо їхнього вдосконалення. GRECO використовує механізм взаємного оцінювання, де експерти з різних країн аналізують та оцінюють національні системи боротьби з корупцією, пропонуючи конкретні рекомендації щодо їх покращення [6].

Міжнародні конвенції є важливим інструментом для встановлення єдиних стандартів боротьби з корупцією, забезпечуючи державам рамкові умови для імплементації антикорупційних заходів.

Конвенція Ради Європи є ще одним важливим міжнародним інструментом, який встановлює кримінальні санкції за корупційні злочини. Вона охоплює як державний, так і приватний сектори, включаючи криміналізацію підкупу, хабарництва, зловживання владою та незаконного збагачення. Конвенція зобов'язує держави встановлювати кримінальну відповідальність за корупційні дії та запроваджувати ефективні механізми їх розслідування та переслідування [7].

Рейтинги та індекси відіграють важливу роль у мотивації держав до проведення антикорупційних реформ. Вони не тільки надають можливість порівняти рівень корупції у різних країнах, але й стають інструментом для оцінки ефективності антикорупційних заходів.

Індекс сприйняття корупції, розроблений Transparency International, щорічно оцінює рівень сприйняття корупції в понад 180 країнах. Рейтинг базується на опитуваннях експертів та бізнесменів і є одним з найвідоміших інструментів для оцінки рівня корупції у світі [2].

Глобальний барометр корупції, важливий індекс, розроблений Transparency International, що базується на опитуваннях населення щодо їхнього досвіду з корупцією у повсякденному житті. Він показує, як громадяни оцінюють корупційні ризики у своїй країні, і часто використовується як індикатор необхідності впровадження нових антикорупційних заходів.

Таким чином, міжнародні організації, конвенції та індекси відіграють критичну роль у формуванні глобальної антикорупційної політики та надають країнам важливі інструменти для боротьби з корупцією. Для України важливо не тільки дотримуватися цих стандартів, але й активно використовувати міжнародний досвід для вдосконалення своїх власних антикорупційних механізмів.

Одним із ключових викликів впровадження міжнародних антикорупційних практик в Україні є правові та інституційні бар'єри. Адаптація міжнародного досвіду вимагає узгодження із національним законодавством, яке не завжди є гнучким або придатним для запровадження нових стандартів.

Вивчення міжнародного досвіду боротьби з корупцією надає Україні цінні уроки та інструменти, які можуть бути використані для підвищення ефективності національних антикорупційних зусиль. Досвід країн, що успішно впоралися з корупцією, показує, що одним із ключових факторів успішної боротьби із нею є комплексний підхід, що поєднує ефективні правові рамки, сильні інституції, незалежну судову систему та високий рівень прозорості в управлінні державою.

Література:

1. Джон Роналд Руел Толкін URL: https://gazeta.ua/articles/opinions-journal/_mi-ne-obirayemo-epochi-mozhemo-tilki-virishuvati-yak-zhiti-v-tu-scho-obrala-nas/1066712

2. Національне агентство з питань запобігання корупції. Індекс сприйняття корупції – 2023. 30.01.2024. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/indeks-spryunnyattya-koruptsii-2023-ukraina-pokraschyla-sviy-pokaznyk-na-3-baly/>

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 31.10.2003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16#Text
5. Як Transparency International боровся з корупцією у 2023 році. Новини. URL: <https://www.transparency.org/en/news/how-transparency-international-fought-corruption-2023>
6. Двадцять керівних принципів боротьби з корупцією (резолюція (97) 24). URL: <https://www.coe.int/en/web/greco/home>
7. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173)
8. Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.01.1999 № ETS173 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-425-5-31>

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ТА УРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сергієнко Анфіса Сергіївна

*старший викладач кафедри фундаментальних і галузевих юридичних
наук, уповноважена з питань запобігання та виявлення корупції,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Розвиток України як демократичної, соціальної, правової, незалежної держави, її європейська інтеграція вимагають від суспільства і національного законодавства адаптації правових норм до європейській і світових вимог, удосконалення і підвищення ефективності дії таких норм та упровадження результативних шляхів їх реалізації.

Національне антикорупційне законодавство України розвивається відповідно до вимог часу, з'являються нові категорії, поняття, визначення, процедури і механізми. Створюються нові антикорупційні органи (Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро, Державне бюро розслідувань, Вищий антикорупційний суд тощо), які за час свого існування доводять свою ефективність і необхідність.